

Emboscats

Una experiència d'autosuficiència
al cor del Montseny

SERGI MONRABÀ NET

Emboscats

Una experiència d'autosuficiència
al cor del Montseny

• Col·lecció La Mandràgora – 15 •

Emboscats

Una experiència d'autosuficiència
al cor del Montseny

Sergi Monrabà

Primera edició: juny del 2023

© del text: Sergi Monrabà
Autor representat per IMC Agència Literària

© de l'edició
9 Grup Editorial
Cossetània Edicions
C/ de la Violeta, 6 • 43800 Valls
Tel. 977 60 25 91
cossetania@cossetania.com
www.cossetania.com

Disseny i composició: 3 x Tres

Impressió: Romanyà Valls, SA

ISBN: 978-84-1356-279-7

DL T 231-2023

No és permesa la reproducció total o parcial d'aquest llibre, ni la seva incorporació a un sistema informàtic, ni la seva transmissió en cap forma ni per cap mitjà, sigui electrònic, mecànic, per fotocòpia, per gravació o altres mètodes, sense el permís previ i per escrit dels titulars del *copyright*.

*A l'avi Esteve i a la iaia Carmen.
A ell, per transmetre'ns, des de ben petits,
la passió per la muntanya.
A ella, per compartir la seva saviesa popular
sobre les plantes i els animals.
Allà on sigueu, aquest llibre és per a vosaltres.*

Índex

PRÒLEG, <i>pel Dr. Martí Boada</i>	11
A LA RECERCA DE RESPOSTES	13
MATERIALITZAR UN SOMNI.....	19
UNA CABANA ENMIG DEL BOSC	29
L'ABUNDÀNCIA.....	37
RETORNANT AL MENJAR SILVESTRE.....	45
MAMA MONTSENY	55
<i>TEMPUS FUGIT</i>	83
UTOPIA.....	93
ALLÀ ON S'ACABA EL SOMNI.....	101
FINS AVIAT.....	111
TORNAR A CASA: EPÍLEG D'UNA EXPERIÈNCIA INACABADA	121
GLOSSARI.....	131

PRÒLEG

Faig aquesta petita nota des de l'admiració que, ho confesso, professo als quatre joves protagonistes d'aquesta bella història. Ho faig en un escenari molt especial per a mi: el meu darrer dia de vida al meu estimat Montseny. Me'n vaig d'on he nascut, crescut i desenvolupat. És, doncs, un dia ben especial per a mi, que no vull ocultar.

Confesso que estic una mica «tou». Aquest text és el darrer en-càrrec que tinc pendent d'acomplir abans d'anar-me'n. Fa mesos que el Sergi Monrabà em va fer a mans el manuscrit d'aquest llibre. Em vaig comprometre a escriure uns mots sobre l'aventura que els quatre amics van primer somniar, més endavant proposar-se de fer i finalment realitzar; una aventura no pas en un territori exòtic, sinó en els boscos del Montseny dels seus amors.

La història que descriu el Sergi és la vivència autèntica que han desplegat, desenvolupada en un bosc del massís, més o menys situat en la cota mitjana. La seva va ser una estada real que va posar a prova la seva capacitat de sobreviure depenent exclusivament dels recursos que fossin capaços d'identificar per, tot seguit, ingestar-los, amb cocció o no, sense errors, no fos cas que sofrissin alguna intoxicació, atesa la complexitat de la química dels vegetals i dels bolets. S'enfrontaven, doncs, a un tema seriós i complex ja que algunes plantes al matí son tòxiques i a la tarda no, com és el cas de la digital i d'alguns peus de rata, per posar algun exemple dels molts que hi ha en la complexitat científica del bosc.

I amb quin combustible emocional va afrontar el grup l'experiència que els va portar a un vivència tan singular? En aquest sentit, la primera proclama que fan és que els quatre se senten *fills del Montseny*. Tots quatre formen part de la mateixa fornada genera-

cional i tenen, pel que es veu, força coincidències ètiques i, fins i tot, ideològiques.

Per fer un esment suau de les seves personalitats, goso remarcar-ne algun apunt. Els germans Sergi i Oriol Monrabà han crescut en un escenari familiar d'un *montsenyisme* existencial molt notori, la línia Monrabà, m'atreveixo de dir, que ha calçat els habitants del Montseny des de temps molt reculats, ensems amb clares afeccions familiars a l'excursionisme i al muntanyisme. La vessant dels Net ha alimentat i servit beguda, especialment vi, un recurs de gran importància per als habitants del massís. La immersió familiar a la cultura del menjar i al coneixement natural del bolets i de les plantes remeieres els ha estat servit amb tota naturalitat per l'àvia i la mare.

Suggestiu, per a mi, és la perspectiva del coneixement del medi de l'Adrià, amb uns interessants fonaments familiars de cultura rural, extremenys en origen, barrejats positivament amb un coneixement local modern i una profunda admiració cap a la muntanya: un clar exemple positiu del que representa culturalment la nova saba. De l'Enric s'endevina un tarannà intrèpid, aventurer, amb una capacitat resolutiva remarcable davant les contrarietats que la mateixa natura forneix.

Des de la narrativa que ha articulat el Sergi, tothora amb perfum Thoreau i dimensió de sociologia crítica, els quatre ens regalen una vivència gens anecdòtica, ans tot al contrari: vivencial, d'una experiència insòlita, que ens deixa un pòsit de coneixements aplicables. I ho fan sense esverar-nos, en un moment de crisi com les que estem patint —l'inquietant pandèmia de la covid i l'emergència climàtica decretada per l'ONU. El llibre és, abans de res, un regal immillorable que, personalment, els agraeixo sentidament.

DR. MARTÍ BOADA
Can Quercus, 26 de juliol del 2021

A LA RECERCA DE RESPOSTES

Es van deixar de banda aquells aspectes de la natura que no eren útils als interessos humans. Un paradís vetat a Noè i la seva arca plena d'animals. La civilització eren els camps ondulants de blat, no els paratges silvestres; eren els ramats de bens pasturant en una vall, no els animals salvatges fora d'aquests marges. L'ésser humà arribarà a la convicció que no forma part de la natura, que es troba per sobre de qualsevol altre animal.

ALEX RICHTER-BOIX

Aquest llibre neix de la voluntat de donar resposta a totes aquelles preguntes que els nostres veïns i amics ens plantejaven un cop vam tornar de la nostra estada al bosc, tant les de caràcter més pragmàtic com les qüestions més transcendents. Molts d'ells, en tornar, ens llançaven tota mena d'interrogants sobre el com i el perquè de la nostra decisió d'embarcar-nos en una experiència d'aquesta mena, i espero que, després de llegir les pròximes pàgines, ho pugueu comprendre. Al mateix temps em servirà per deixar testimoni d'una experiència única que quatre amics vam decidir viure plegats, d'un petit interval de les nostres vides en què vam creure necessari prescindir de la societat per anar-nos-en al bosc.

Us preguntareu quin va ser el motiu que ens va portar a voler viure una experiència d'aquesta mena, i més si no en teníem cap necessitat. La veritat és que va ser com una mena de prova de fe, un repte per portar a la pràctica real tot allò que estem aprenent des que tenim ús de raó. Volíem experimentar la necessitat més primitiva i veure si érem capaços de sortir-nos-en únicament amb

el nostre cap i les nostres mans. Perquè ens entenguem, us explicaré una anècdota. Uns dies abans de marxar estàvem xerrant amb un amic senegalès. Ell és musulmà i cada any es passa un mes fent el ramadà. Quan li vam explicar el que volíem fer, ho va entendre perfectament. Sabeu per què? Perquè no li buscava un motiu lògic o racional. Ell ho entenia com una decisió espiritual perquè, com ja hem dit, era una prova de fe.

Per entendre com arribem fins aquí, abans hem de reflexionar sobre el context que ens ha tocat viure. És evident que som una generació que hem crescut en temps convulsos. La pandèmia ha obert les portes a un nou context d'instabilitat i d'incertesa. Davant d'aquesta situació, molts individus es veuen obligats a replantejar-se completament el seu *modus vivendi*. Les crisis que han sorgit arran de la covid-19 són conseqüència directa de la relació que hem establert els humans amb el planeta. Primer va ser la industrialització, i ara la globalització i l'era tecnològica. A Occident hem assolit uns nivells materials sense precedents, però això té un cost que és el de la salut del planeta i dels que l'habitarem. La instabilitat obre les portes a una era de relativisme i d'incertesa molt perillós. La postveritat esguarda a cada cantonada. És en aquest context quan decidim anar-nos-en al bosc. Ara bé, la pandèmia només ha estat el detonant d'un neguit que ja feia anys que rosegava dins nostre: el neguit d'experimentar el vertader significat de *llibertat*. Perquè, realment sabem en què consisteix? A l'era en què vivim sembla haver-se convertit en un mantra que es repeteix a les cançons de pop-rock. Ho sentim arreu i sol estar lligat a l'adquisició d'un cotxe d'últim model o a unes vacances entre palmeres sota un sol tropical. A vegades, en entorns polititzats o fins i tot acadèmics, se la confon grollerament amb el mercat lliure. Personalment, opino que no té res a veure amb tot això i que, pel camí que anem, possiblement ens trobem molt lluny d'assolir-la.

Des que naixem passem a formar part d'una estructura que va molt més enllà de nosaltres mateixos. Ja de ben petits comencem a la guarderia, que ve seguida de l'escola, el mercat laboral, l'asil i, per últim, el nínxol. Cada etapa de la vida dins una caixa diferent, i

tot això acompanyat del mantra de fons que es repeteix i que et diu «ets lliure de comprar el que vulguis». Si realment fóssim tan lliures com ens pensem, no tindríem la necessitat de repetir la paraula *llibertat* com a xais. Precisament, aquesta reiteració constant és un símptoma d'absència. Per fer una prova, en aquest mateix instant, escric el *hashtag* #freedom a l'Instagram i em diu que, tan sols avui, hi ha 47 milions de *posts* amb aquesta paraula, que no és poca cosa. A l'altra cara de la moneda, trobem que hi ha tribus que ni tan sols tenen aquesta paraula a la seva llengua. De fet, al «món civilitzat» no es va encunyar el terme *llibertat* fins a l'aparició de l'esclavitud. És a dir, que neix lligada al seu oposat, ja que fins aleshores no hi havia hagut necessitat de, ni tan sols, concebre-la com a idea: es donava per descomptat. Avui dia la revolució tecnològica ha fet que els individus esdevinguem productes de consum. El *big data* és com el gran germà que ens vigila. Cada moviment que fem queda enregistrat, fins al punt que els que posseeixen les teves dades saben què faràs abans que ni tan sols t'ho hagi plantejat. I ara em diràs: però si faig el que vull! Aquí és on rau la subtileza de l'esclavitud moderna: que no se'ns imposa mitjançant la força, sinó a través de la persuasió, fins al punt que acabem volent allò que s'espera de nosaltres. Dins d'aquest control, es fa difícil imaginar individus lliures. La llibertat implica desprendre's de tot això, despullar-se davant de l'existència mateixa i mirar cara a cara la creació, de tu a tu, sense filtres, sense màscares, només l'ésser davant la naturalesa verge.

Vivim tan preocupats per les minúcies de la vida quotidiana que ens sembla impossible canviar, i ens oblidem de l'extraordinari fet d'existir. Que potser hem sortit mai al món real? I no em refereixo a la realitat a què feien referència els professors quan ens deien que calia estar preparats per quan sortíssim al món... Aquell món no és més que una mena de ficció que ens hem inventat i que no té res a veure amb el que aquí vull transmetre. El món al qual em refereixo queda una mica més lluny. És allà on el fum i el formigó s'acaben i només queda la magnanimitat dels arbres, prop de la naturalesa salvatge. A la vida realment he conegut poques persones

que l'habitin i, si ho fan, és de manera intermitent. No hi ha res més estimulante que fer camí allunyat de tot el soroll que ens envolta i submergir-nos en les profunditats del bosc. Tan sols en aquells moments, jo sento que camino una mica més a prop de la llibertat.

És probable que, si estàs llegint aquestes paraules, siguis una d'aquelles persones que alguna vegada a la vida ha percebut que allò que amb orgull anomenem *civilització* no és més que un miratge. Potser has tingut aquesta percepció en un d'aquells dies en què la hipoteca, les assegurances, els impostos, les factures, els polítics, les xarxes socials..., és a dir, totes les ficcions humanes que t'envolten han aconseguit que t'adonis que l'estil de vida en què et trobes immers no té ni cap ni peus i, potser, fins i tot t'han vingut ganes de deixar-ho tot enrere. No saps com ha passat, però de sobte t'has trobat fent tot allò que vas dir que mai no faries! O també pot ser que siguis un d'aquells éssers humans que es queden embadalits mirant el pardal lliure que cada matí es posa a la teva finestra mentre t'imagines una vida fora dels límits establerts i et preguntes: «És possible sortir a fora d'aquest joc i mirar cara a cara la realitat nua? Soc capaç d'endinsar-me al bosc i viure lliure únicament del que la terra tingui per donar-me?» Cadascun de nosaltres quatre, a la seva manera, ens vam sentir apel·lats per aquest tipus de qüestions, fins que un dia, tots junts, vam decidir sortir a la recerca de la resposta. I a tu, si has arribat fins aquí, possiblement també t'intriga trobar-la.

És en aquest context quan prenem la decisió d'endinsar-nos als boscos a la recerca de certeses i per aprendre a viure com ho havíem fet els humans en un passat molt remot. És una decisió que no és permanent, simplement és un experiment temporal que pretén ser un precedent per a aquells que s'hi sentin apel·lats. És una simple palada a contracorrent, una petita fletxa que surt en la direcció oposada buscant una relació més conscient i més íntima entre l'humà i la naturalesa. Fugíem dels excessos i de la velocitat, volíem desaprendre i retrobar-nos amb el silenci, ser autosuficients i viure allunyats dels desitjos falsos, descobrir allò que és realment necessari per mantenir la vida.

D'altra banda, també actuem moguts per un motiu didàctic. Amb aquest experiment busquem recuperar un coneixement tradicional que a poc a poc s'està perdent. Abans de marxar vam entrevistar persones que encara guarden el coneixement tradicional del bosc. Trampers, trementinaires, bosquerols, etc., són rols que estan pràcticament extingits. La relació que aquestes persones guardava amb el bosc els feia ser uns privilegiats, uns portadors d'una saviesa tan necessària que seria un gran error que caigués en l'oblit.

Els filòsofs, al llarg dels anys, s'han encarregat de donar resposta a aquest tipus de qüestions, però en moltes ocasions ho han fet des de despatxos. És a dir, que s'han passat el temps teoritzant sobre la vida mentre la vida els passava per davant. Aquest llibre mira de donar resposta a aquests temes, però partint sempre d'una filosofia pràctica. Com Henry David Thoreau, busquem aprendre de la natura des de l'experiència, esprenent la vida amb tota la seva intensitat i senzillesa.

Així doncs, després de mesos de preparació, finalment vam prendre la decisió d'embarcar-nos en aquesta nova aventura. El nostre objectiu era passar tot un mes vivint i alimentant-nos únicament i exclusivament del que ens proveïa el bosc. Ens va caldre mesos d'estudi i d'experimentació per familiaritzar-nos amb les espècies silvestres i amb els seus usos comestibles i medicinals. També vam trigar gairebé més d'un mes per aixecar una cabana de fusta que ens serviria com a refugi durant la nostra estada a bosc. El fet és que, fins al dia en què vam iniciar l'expedició, tot el coneixement es limitava a quelcom teòric, i que després de només un dia de ser allà la nostra experiència va passar de zero a cent. Perquè ens entenguem, pel que fa a l'alimentació, fins al dia u, tot l'après s'havia basat en l'estudi i en petites proves del que seria la nostra alimentació al bosc, és a dir, petits tastets i experiments, però sempre acompanyats del menjar que ens proveïa la societat de consum. Així doncs, de sobte ens vam trobar que tota la nostra dieta, tots els nostres àpats, qualsevol cosa que ingeríssim passava a ser completament silvestre. Aquest xoc, tot i que en l'alimentació va ser més notori, també el vam experimentar en altres facetes de

Sergi Monrabà

la nostra vida. De sobte, érem només nosaltres quatre, els estímuls constants que ens permeten les tecnologies havien desaparegut, tot allò que ens mantenia connectats a la societat s'havia esfumat i davant nostre només quedava la naturalesa verge.